

Nr 738

Av herr **Bengtson**, om förläggande av ett kärnkraftverk till Norrland.

(Lika lydande med motion nr 883 i Andra kammaren)

En av de fundamentala förutsättningarna för att den svenska produktionen skall kunna öka är att kraftresurserna är tillräckliga. De svenska vattenkraftsresurserna är en utomordentlig tillgång för vårt land, men de räcker inte tillnärmelsevis för det alltmer ökande kraftbehovet. Importen av andra bränslen är kostsam och ibland osäker, och därför är det nödvändigt att Sverige — som nu sker — alltmer bygger ut kärnkraftverken.

Vid planerande och byggande av kärnkraftverk har säkerhets- och miljösynpunkterna kommit att spela en stor roll. De för lekmannen svårbedömliga säkerhetssynpunkterna har alltmera kommit att behandlas av teknikerna. Säkerhetssynpunkterna kräver emellertid att det finns ett bebyggelsefritt område kring anläggningen.

Att miljösynpunkterna kommit i förgrunden sammanhänger med att ett kärnkraftverk kräver oerhörda mängder kylvatten och därför måste förläggas vid kusterna.

Ett kärnkraftverk förlägges helst nära elkonsumentscentra, eftersom man på det sättet minskar kraftöverföringskostnaderna. Förläggningen till mera tätbefolkade områden av vårt land medför emellertid på grund av de bebyggelsefria områden som fordras runt anläggningen ett inkräktande på tätortsbefolkningens fritidsområden. De stora värmemängder som måste ledas bort höjer vattentemperaturen och kan ha biologiska verkningar, vilka är mycket svåra att förutse.

Av ett kärnkraftverk får man ut enbart en tredjedel i form av elektrisk energi medan resterande två tredjedelar går bort i form av värme. Enkelt uttryckt kan man alltså säga att ett kärnkraftverk helt automatiskt producerar dubbelt så mycket värme som kraft. Hittills har man inte kommit fram till någon metod att tillgodogöra sig dessa stora värmemängder på ett produktivt sätt, men den stora energimängden måste på lång sikt verka attraherande på den tekniska utvecklingen vad avser såväl uppvärmning av bostäder som energi för olika industrier. Man kan naturligtvis tänka sig att själva höjningen av vattentemperaturen kan utnyttjas i form av isfria leder etc.

Fördelarna med ett kärnkraftverks förläggning till en tätortsregion är de låga kraftöverföringskostnaderna, men mot detta svarar en rad olägenheter. För det första inkräktar ett kärnkraftverk förlagt i tätbebyggelse på miljöns skönhetsvärden genom sin storlek och sitt krav på säkerhetsområde. För det andra decimeras befolkningens fritidsutrymmen på ett sällsynt hårdhänt sätt, eftersom just kust- och strandområdena berörs. För det tredje kan ett kärnkraftverk tillsammans med tätortsbebyggelse åstadkomma biologiska rubbningar, vilkas innebörd icke kan förutses med tillräcklig noggrannhet. Därjämte kan de enorma värmemängderna i kylvattenavloppet endast undantagsvis utnyttjas på ett produktivt sätt.

Hela kuststräckan Gävle—Strömstad får anses vara av stigande fritidsvärde för befolkningen och bör av detta och andra skäl endast i yttersta nödfall utnyttjas för industriella anläggningar som har negativa miljöverknningar. I relation till befolkningens täthet är förhållandena helt annorlunda när det gäller kuststräckan Gävle—Haparanda.

Det kan ifrågasättas, om en samlad bedömning gjorts av alternativet att förlägga kärnkraftverk utefter Norrlandskusten och liksom vad gäller för vattenkraften överföra elkraften dit den erfordras. En sådan bedömning borde ingå i en totalplan för kärnkraftens utnyttjande i landet. Någon sådan fastlagd plan föreligger icke, utan de olika kraftproducenterna agerar utifrån sina planer och förutsättningar. En dylik samlad planering borde ingå som ett led i en total översiktsplanering avseende landets olika regioner med bedömning från samhällsbyggnadens och miljövårdens synpunkter.

Vid en bedömning av Norrlandsalternativet för kärnkraftens utbyggnad kanske man på det här stadiet kan sammanfatta problematiken på följande sätt:

Överföringskostnaden skulle givetvis öka, men den går att beräkna, och så länge inte kostnaderna för detta alternativ har presenterats med noggrannhet kan man inte heller göra en värdering av de negativa verkningarna av en sådan förläggning.

Det ingår i samhällets åtaganden att befolkningen i Norrland skall beredas sysselsättning och levnadsmöjligheter i paritet med vad som gäller i övriga delen av landet. I den mån sådana produktiva sysselsättningar icke erbjödes innebär i själva verket detta samhällsåtagande en ren kostnad. Varje produktivt arbetstillfälle är då att betrakta som en ren nettovinst för samhället. En planmässig och successiv utbyggnad av kärnkraftverk utefter Norrlandskusten skulle ge många produktiva arbetstillfällen.

Det stora värmeöverskottet från kärnkraftverken kan kanske få an-

vändning i processindustrier, exempelvis i cellulosaindustrin, och borde dessutom i övrigt vara attraktivt för industrier med energibehov och på det sättet ha en positiv lokaliseringseffekt. Kärnkraftverk kanske kan bidra till isfria leder i anslutning till nuvarande Norrlandsindustrier.

En negativ faktor för det norrländska näringslivet är att sjöfarten hindras av isbildningen i Bottenviken. Om den kunde reduceras av kylvattnet från kärnkraftverken i området, skulle en direkt produktiv effekt med stor spridningsverkan inom näringslivet åstadkommas. De dyrare överföringskostnaderna av elkraft till andra delar av landet måste också vägas mot fördelarna av längre öppethållande av hamnarna och lägre isbrytningskostnader. Enligt min mening bör dessa förhållanden närmare undersökas.

Byggandet av kärnkraftverk är en mycket kostnadskrävande investering. Ett genomförande av ett dylikt projekt erfordrar ett betydande engagemang av kvalificerade tekniker. Det skulle vara en värdefull tillgång för den planerade högre tekniska utbildningen i Norrland. Den relativt långa byggnadstiden är ytterligare en faktor som för denna landsdel är ytterst värdefull.

De miljömässiga konsekvenserna vid en förläggning till Norrlandskusten av ett kärnkraftverk måste utredas ingående. Kylvattnets inverkan på exempelvis fisket och vattnets flora över huvud taget måste uppmärksammas.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts får jag hemställa,
att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära
utredning om förläggandet av ett kärnkraftverk i Norrland.

Stockholm den 28 januari 1970

Torsten Bengtson (cp)
